

Utrikesutskottet

Regeringens årsberättelse 2015

Till revisionsutskottet

INLEDNING

Remiss

Regeringens årsberättelse 2015 (B 10/2016 rd): Ärendet har remitterats till utrikesutskottet för utlåtande till revisionsutskottet. Tidsfrist: 3.6.2016.

Sakkunniga

Utskottet har hört

- understatssekreterare Pirkko Hämäläinen, utrikesministeriet
- avdelningschef Jarno Syrjälä, utrikesministeriet
- chef för allmänhetstjänster Pasi Tuominen, utrikesministeriet
- utrikessekreterare Virpi Kukkasniemi-Leino, utrikesministeriet.

UTSKOTTETS ÖVERVÄGANDEN

ALLMÄNT

Årsberättelseförfarandet är ett förfarande enligt 46 § i grundlagen som finns till för att riksdagen ska få information om regeringens verksamhet, om hur statsfinanserna har skötts, om hur budgeten har följts och om regeringens åtgärder med anledning av riksdagsbeslut.

I fråga om utrikes- och säkerhetspolitiken konstaterar årsberättelsen att 2015 var ett krisår som präglades av migration mellan länder och av migrationens följdverkningar och av konflikten i Syrien och läget i Ukraina och Ryssland. Utskottet behandlade dessa teman regelbundet 2015 genom USP-utredningar och sakkunnigutfrågningar.

Den eskalerande flyktingkrisen 2015 är ett exempel på hur internationella lägen plötsligt kan förändras på ett sätt som snabbt återverkar också på Finland och som kräver att riksdagen och regeringen kan samarbeta utan onödigt dröjsmål. Utrikesutskottet vill poängtera vikten av ett aktivt samspel mellan riksdag och regering för utrikes- och säkerhetspolitiken och den parlamentariska kontrollen. Tillgången till information, särskilt i rätt tid, är ett centralt inslag i samarbetet. Utskottet vill också på samma sätt som i fråga om de föregående årsberättelserna (UtUU 3/2014 rd och

Utlåtande UtUU 3/2016 rd

UtUU 1/2015 rd) understryka hur viktig riksdagens omfattande rätt till information enligt 97 § i grundlagen är för den parlamentariska kontrollen av utrikes- och säkerhetspolitiken.

BEDÖMNING AV STATSRADETS VERKSAMHET UTIFRÅN UTSKOTTETS TIDIGARE UTTALANDEN

Utskottet konstaterar följande i fråga om uttalandena i den aktuella berättelsen:

Finlands säkerhets- och försvarspolitik 2009 (SRR 1/2009 rd – RSk 17/2009 rd)

Riksdagen godkände den 17 juni 2009 följande ställningstagande:

5. Riksdagen förutsätter insatser av statsrådet för att höja den nationella beredskapen för civil krishantering så mycket att Finlands deltagande i civil krishantering permanent når upp till minst den miniminivå som anges i den nationella strategin för civil krishantering.

Utskottet konstaterar att statsrådet har vidtagit åtgärder med anledning av uttalandet, men att uttalandet fortfarande är aktuellt. Planmässigheten i fråga om utsändning av sakkunniga har utvecklats genom nära samarbete mellan utrikesministeriet, inrikesministeriet och Krishanteringscentret. Däremot har målnivån för Finlands deltagande i civil krishantering på 150 sakkunniga under 2015 inte nåtts. Detta beror framför allt på att anslagen är otillräckliga. Målet uppställs i den nationella strategin för civil krishantering.

Finlands säkerhets- och försvarspolitik 2012 (SRR 6/2012 rd – RSk 6/2013 rd)

Riksdagen godkände den 8 maj 2013 följande ställningstaganden i enlighet med utrikesutskottets betänkande:

1. Riksdagen förutsätter att redogörelsen läggs upp som en övergripande säkerhetsstrategi som på ett balanserat sätt styr utvecklingen av alla förvaltningsområden med anknytning till säkerhet och deras resurser, vilket inbegriper cybersäkerheten, försörjningsberedskapen och energisäkerheten.
2. Riksdagen förutsätter att det säkerhets- och försvarspolitiska redogörelseförfarandet utvecklas så att riktlinjerna får ökat genomförande och större genomslag över regeringsperioderna och att statsrådet i samarbete med riksdagen vidtar åtgärder för att utveckla förfarandet.
3. Riksdagen förutsätter att en bred parlamentarisk uppföljningsgrupp med ett klart uppdrag tillsätts för att stödja redogörelsearbetet redan från starten.

Utskottet konstaterar att statsrådet har vidtagit åtgärder med anledning av uttalandet, men att uttalandet fortfarande är aktuellt. En närmare analys av hur väl uttalandet har genomförts blir möjlig när nästa utrikes- och säkerhetspolitiska redogörelse är klar.

Infanteriminor (RP 15/2011 rd – RSv 47/2011 rd)

Utlåtande UtUU 3/2016 rd

Riksdagen godkände den 25 november 2011 följande uttalanden:

1. Utskottet förutsätter att statsrådet genomför programmen för att kompensera infanteriminornas prestanda trots trycket på att skära i försvarsutgifterna.
2. Riksdagen förutsätter att en årlig rapport om programmet för att kompensera infanteriminorna lämnas till utrikesutskottet och försvarsutskottet.
3. Riksdagen förutsätter att statsrådet bland annat via EU arbetar för att Ottawakonventionen ska få större räckvidd och bli effektivare.

Utskottet konstaterar att statsrådet har vidtagit tillräckliga åtgärder med anledning av uttalandet, men att uttalandet fortfarande är aktuellt. Upphandlingarna för att ersätta infanteriminorna avslutas planenligt i år, och en rapport enligt punkt 2 om hur programmet för att kompensera infanteriminorna har genomförts behövs också för innevarande år.

Statsrådets redogörelse om Finlands deltagande i EU:s militära krishanteringsinsats i Centralafrikanska republiken (SRR 2/2014 rd – RSk 8/2014 rd)

Riksdagen godkände 26 mars 2014 följande ställningstagande:

3. Riksdagen förutsätter att statsrådet genom en utredning till utrikesutskottet regelmässigt efter att varje krishanteringsinsats avslutats informerar om utfallet av de mål som fastställts för insatsen och om resultaten av insatsen över lag.

Utskottet slår fast att statsrådet behörigen analyserat resultatet av Finlands deltagande i EU:s krishanteringsinsats i Centralafrikanska republiken. Samtidigt påpekar utskottet att uttalandet gäller alla krishanteringsinsatser som Finland deltar i och att en resultatanalys i fortsättningen ska ingå i alla utredningar efter det att Finland deltagit i en insats. Således kan utskottet fastslå att uttalandet inte längre är aktuellt.

Statsrådets redogörelse för utvecklingspolitikens genomslagskraft och samstämmighet: För en rättvisare värld utan fattigdom (SRR 5/2014 – RSk 26/2014 rd)

Riksdagen godkände den 10 september 2014 följande ställningstaganden med anledning av redogörelsen:

1. Statsrådet sammanställer en redogörelse en gång per valperiod där innehållet i Finlands utvecklingsbiståndspolitik, inklusive prioriteringar och målländer, utvärderas tillsammans med måloppfyllelse, långsiktiga effekter och eventuella problem vid genomförandet. I början av följande valperiod ska riksdagen få en utredning där det bedöms hur det traditionella utvecklingssamarbetet ska reformeras och där alternativa sätt att stödja utvecklingsländerna och minska fattigdomen lyfts fram. Som underlag för utredningen ska statsrådet låta göra en oberoende utvärdering av vilken genomslagskraft det nuvarande utvecklingssamarbetet har.

Utlåtande UtUU 3/2016 rd

2. Under ledning av statsrådet utnyttjas EU-samordningen effektivt för att öka samstämmigheten i utvecklingspolitiken.

3. Statsrådet vidtar åtgärder för att förbättra villkoren för den privata sektorn inom utvecklingssamarbetet och för att öka anslagen för utveckling av livsmedelsproduktionen och landsbygdsutvecklingen.

Utskottet konstaterar att statsrådet har vidtagit tillräckliga åtgärder med anledning av uttalandet och att uttalandet inte längre är aktuellt. Som ett svar på riksdagens begäran om reformering av utvecklingspolitiken lämnade statsrådet riksdagen en utvecklingspolitisk redogörelse i februari 2016.

Verkställande av ändringen av lagen om konsulära tjänster (RP 102/2014 rd – RSv 129/2014 rd)

Riksdagen godkände den 4 november 2014 följande uttalande:

Riksdagen förutsätter att utrikesministeriet på grund av osäkerhetsfaktorerna i konsekvensbedömningen följer upp och utvärderar hur lagen om konsulära tjänster verkställs och tillgången till tjänster utvecklas samt i förekommande fall vidtar åtgärder för att säkerställa servicen. En utredning om hur lagstiftningen fungerar och vilka konsekvenser den har ska lämnas till utrikesutskottet ett år efter det att förordningen har trätt i kraft.

Utskottet konstaterar att statsrådet har vidtagit åtgärder med anledning av uttalandet, men att uttalandet fortfarande är aktuellt. Enligt uppgift ska den konsekvensbedömning som riksdagen begärde komma till utskottet för behandling hösten 2016.

Myndighetssamarbetet mellan ministerierna i internationell krishantering (RP 297/2014 rd – RSv 318/2014 rd)

Riksdagen godkände den 6 mars 2015 följande uttalande:

Riksdagen förutsätter att det för myndighetssamarbetet mellan ministerierna skapas en tydlig modell för krishantering och att statsrådet före utgången av 2015 lämnar utrikesutskottet en utredning om inrättandet av en sådan modell och om dess funktionsprinciper.

Utskottet konstaterar att statsrådet har vidtagit tillräckliga åtgärder med anledning av uttalandet och att uttalandet inte längre är aktuellt. Riksdagen förutsatte en tydlig modell och tydliga funktionsprinciper, och dessa är nu en etablerad del av myndighetssamarbetet vid krishantering.

FÖRSLAG TILL BESLUT

Utrikesutskottet föreslår

att revisionsutskottet beaktar det som sägs ovan.

Utlåtande UtUU 3/2016 rd

Helsingfors 24.5.2016

I den avgörande behandlingen deltog

ordförande Antti Kaikkonen cent
vice ordförande Pertti Salolainen saml
medlem Sirkka-Liisa Anttila cent
medlem Paavo Arhinmäki vänst
medlem Pekka Haavisto gröna
medlem Susanna Huovinen sd
medlem Seppo Kääriäinen cent
medlem Aila Paloniemi cent
medlem Antti Rinne sd
medlem Veera Ruoho saf
medlem Erkki Tuomioja sd
medlem Stefan Wallin sv
medlem Ben Zyskiewicz saml
ersättare Jaana Pelkonen saml.

Sekreterare var

utskottsråd Tiina Larvala.